

Nr 272.

Uppläst och godkänd i första kammaren den 21 september 1914.
» » » i andra kammaren den 22 september 1914.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen ävensom i särskilda till riksdagen avlätna propositioner gjorda framställningar angående utgifter för kapitalökning, i vad dessa avse statens under civildepartementet hörande affärsdrivande verk.

(Statsutskottets utlåtanden nr 16, 25, 40, 75, 76, 77 och 105.)

Till Konungen.

Postverket.

1:o) Riksdagen vill till en början erinra därom, att, såsom i skrivelse den 2 mars 1914 för Eders Kungl. Maj:t blivit anmält, förra riksdagen innevarande år för år 1915 anvisat följande anslag till utgifter för kapitalökning under postverket, nämligen

- a. för inköp av *inventarier för postverkets behov* 300,000 kronor;
- b. till uppförande å den ännu icke för *centralpostkontoret i Stockholm* disponerade delen av postverkets tomt inom kvarteret Riddaren i Stockholm, efter rivning av därå uppförda byggnader, av en tillbyggnad

Bihang till senare riksdagens protokoll 1914. 14 saml. 90 häft. (Nr 272.) 1

samt för vidtagande i sammanhang därmed av vissa förändringar å den nuvarande posthusbyggnaden i samma kvarter 60,000 kronor;

c. till *inköp av vissa tomter i Uddevalla samt uppförande därå av posthusbyggnad*, inrymmande jämväl lokaler för telegrafverkets behov, 115,000 kronor; samt

d. till *uppförande* å den postverket tillhöriga tomten i *Norrköping av ny posthusbyggnad*, inrymmande jämväl lokaler för riksbankens behov, 200,000 kronor;

2:o) I den till riksdagen den 18 maj 1914 avlåtna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov har Eders Kungl. Maj:t under titel »utgifter för kapitalökning, statens affärsverksamhet», beträffande postverket föreslagit riksdagen *dels* medgiva, att för postverkets räkning må inköpas ett område om 5,583,1 kvadratmeter av tomten nr 67 A i Göteborgs stads tolfte rote för en köpeskilling ej överstigande 711,304 kronor 31 öre, *dels ock* för inköp av sagda område för år 1915 anvisa ett anslag av 250,000 kronor.

Den av Eders Kungl. Maj:t till inköp föreslagna tomten är avsedd för uppförande av nytt centralposthus i Göteborg. Av den förebragta utredningen synes otvivelaktigt framgå, att lokalerna för huvudpostkontoret i Göteborg äro otillräckliga och kräva en avsevärd tillökning. Att härför erfordras en helt ny byggnad synes ävenledes vara till fullo ådagalagt. Och då den nuvarande posthustomten icke med fördel lärer kunna användas för uppförande av nytt posthus, torde ingen annan lösning stå till buds än att inköpa annan tomt, å vilken ny posthusbyggnad kan uppföras.

Den nu till inköp föreslagna tomten synes riksdagen vara för det därmed avsedda ändamålet välbelägen. De fördelar, som äro förenade med tomtens nära grannskap till huvudbangården, komma visserligen att minskas vid en framtida förändring av bangårdsförhållandena i Göteborg. Men då det ej torde vara möjligt att uppskjuta lösningen av posthusfrågan till dess jämväl bangårdsfrågan blivit avgjord samt i allt fall den plats, dit centralbangården med största sannolikhet kommer att flyttas, torde ligga alltför långt från stadens affärscentrum, för att centralpostkontoret lämpligen skulle kunna förläggas till eller i närheten av denna plats, anser riksdagen, att hänsynen till frågan om bangårdens framtida förläggning icke bör få utgöra hinder för den nu föreliggande frågans avgörande. För det fall att förflyttning av huvudbangården i Göteborg framdeles kommer att ske och därest — såsom generalpoststyrelsen ställt i utsikt — på grund därav särskilt bangårdspost-

kontor kan komma att erfordras, synes det riksdagen böra tagas under överbäggande, huruvida icke dylikt kontor kan inrymmas i den blivande järnvägsstationsbyggnaden.

Mot den kontrakterade köpeskillingen har riksdagen intet att erinra. Beträffande grundförhållandena å den ifrågavarande tomten har riksdagen från generalpoststyrelsen erhållit meddelande, att styrelsen låtit verkställa omfattande undersökningar, vilka givit till resultat, att grunden måste anses vara medelgod efter förhållandena i Göteborg samt att grundens beskaffenhet icke lägger hinder i vägen för uppförandet av en byggnad utav de dimensioner, som i detta fall kunna ifrågakomma.

Ehuruväl något förslag till tomtens bebyggande ännu ej föreligger, vill riksdagen redan nu, vidkommande disponerandet av det utrymme i det blivande posthuset, vilket till en början icke kan bliva behövt för postverkets eget behov, uttala, att det av flera väggande skäl synes vara mindre lämpligt att, såsom blivit ifrågasatt, upplåta dessa lokaler för hotellrörelse. Däremot förefaller det riksdagen lämpligare att, såsom redan med fördel tillämpats i avseende å centralposthuset i Malmö och såsom jämväl avsetts i fråga om posthusbyggnaden i Norrköping, uthyra de tills vidare för poströrelsen obehövtliga lokalerna för affärsändamål.

Då Eders Kungl. Maj:ts framställning i övrigt icke föranlett någon erinran från riksdagens sida, får riksdagen anmäla, att riksdagen *dels* medgivit, att för postverkets räkning må inköpas ett område om 5,583,1 kvadratmeter av tomten nr 67 A i Göteborgs stads tolfte rote för en köpeskillning, ej överstigande 711,304 kronor 31 öre; *dels ock* för inköp av sågda område för år 1915 anvisat ett anslag av 250,000 kronor.

Telegrafverket.

3:o) Såsom framgår av riksdagens förutberörda skrivelse den 2 mars 1914, har förra riksdagen innevarande år för år 1915 anvisat,

a) till *inköp och bebyggande av fastigheter* för telegrafverkets räkning ett anslag av 400,000 kronor;

b) till *fortsatt utveckling av statens telefon- och telegrafväsen* ett anslag av 4,650,000 kronor; samt

c) till *anordnande av telefonförbindelse mellan Gottland och fastlandet* ett belopp av 150,000 kronor.

4:o) I en den 10 juli 1914 till riksdagen avlåten proposition (nr 244) har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av stats-

rådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att *dels* besluta anordnande av direkt telefonförbindelse mellan Sverige och Tyskland, under förutsättning att tyska staten bestrider hälften av kostnaderna av den för ändamålet erforderliga undervattenstelefonkabeln, samt för ändamålet för år 1915 anvisa ett anslag av 325,000 kronor, att utgå av lånemedel; *dels* medgiva, att nämnda undervattenskabel må, i vad den avser Sveriges andel, i riket införas tullfritt; *dels ock*, under förutsättning att det åskade anslaget beviljas, besluta, att de i 1915 års riksstat bland inkomsterna upptagna lånemedel skola höjas med 325,000 kronor.

Frågan om öppnande av direkt telefonförbindelse mellan Sverige och Tyskland har stått på dagordningen sedan några år tillbaka, och det stigande intresset för förbindelsens åstadkommande har tillbakahållits endast i avvaktan på ytterligare utveckling av tekniken på ifrågavarande område. Då emellertid erfarenheten numera givit vid handen, att denna teknik nått en sådan utveckling, att telefonsamtal tydligt kunna framföras även på det avsevärda avstånd, varom här är fråga, synes tidpunkten vara kommen att åvägabringa den önskade förbättringen i telefonförbindelsen mellan de båda länderna.

Även om det skulle visa sig, att den föreslagna kabelanläggningen icke komme att bliva en fullt så god affär för staten, som de av telegrafstyrelsen gjorda beräkningarna ställt i utsikt — styrelsen har antagit en medelavkastning av omkring 8 procent årligen — synes det likväl riksdagen ur andra synpunkter vara av vikt, att anläggningen kommer till stånd. Den stora betydelsen av en direkt kabelförbindelse mellan Sverige och Tyskland för handeln och industrien ligger i öppen dag. Vidare är det tydligt, att det för den svenska pressen måste innebära avsevärda fördelar att komma i direkt telefonförbindelse med ett sådant världscentrum som Berlin, och dessa fördelar komma ju indirekt även den stora allmänheten till godo. För ett omedelbart beslut om anvisande av medel för anläggningen i fråga talar slutligen den omständigheten, att Tyskland för sin del redan beviljat medel för ändamålet.

Riksdagen, som ej heller i övrigt funnit anledning till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts föreliggande framställning, har alltså *dels* beslutat *anordnande av direkt telefonförbindelse mellan Sverige och Tyskland*, under förutsättning att tyska staten bestrider hälften av kostnaderna av den för ändamålet erforderliga undervattenstelefonkabeln, samt för ändamålet för år 1915 anvisat ett anslag av 325,000 kronor; *dels ock* medgivit, att nämnda undervattenskabel må, i vad den avser Sveriges andel, i riket införas tullfritt.

Statens järnvägar.

5:o) I statsverkspropositionen den 18 maj 1914 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till utförande av nya byggnader och anläggningar vid statens trafikerade järnvägar anvisa för år 1915 ett belopp av 4,060,200 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1914 av tillgängliga medel utanordna ett belopp av 650,200 kronor.

Av ifvägavarande utav Eders Kungl. Maj:t äskade anslag äro 1,157,200 kronor avsedda för fullföljande av redan beslutade och påbörjade arbeten, medan 2,903,000 kronor hänföra sig till förut ej beslutade anläggningar. Av sistnämnda belopp äro avsedda att användas:

för husbyggnader: boställshus	222,900: —	kronor,
övriga byggnader	279,400: —	»
» spåranordningar	296,900: —	»
» övriga anläggningar	174,800: —	»
» större arbeten	629,000: —	»
» växel- och signalsäkerhetsanläggningar	800,000: —	»
» diverse arbeten	500,000: —	»
	<hr/>	
	Summa 2,903,000: —	kronor.

Då riksdagen ej haft något att erinra mot Eders Kungl. Maj:ts i förevarande punkt gjorda framställning, har riksdagen till *utförande av nya byggnader och anläggningar vid statens trafikerade järnvägar* anvisat för år 1915 ett anslag av 4,060,200 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1914 av tillgängliga medel utanordna ett belopp av 650,200 kronor.

6:o) Sedan 1913 års riksdag i enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning för ombyggnad av Malmö statsbangård beviljat ett anslag av 6,166,000 kronor samt därav för år 1914 anvisat ett belopp av 200,000 kronor, har Eders Kungl. Maj:t nu föreslagit riksdagen att av det sålunda beviljade anslaget för år 1915 anvisa ett belopp, att utgå av lånemedel, av 1,000,000 kronor.

Riksdagen har för *fortsättande av arbetena med ombyggnad av Malmö statsbangård* för år 1915 anvisat ett belopp av 1,000,000 kronor.

7:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har riksdagen för *inköp av mark, som erfordras för utvidgning av vissa järnvägsstationer*, för år 1915 anvisat ett anslag av 300,000 kronor.

8:o) Med anledning av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har riksdagen för *nya inventarier och ökat förlag vid statens järnvägar* anvisat ett anslag för år 1915 av 2,000,000 kronor.

9:o) Enligt vad riksdagen i särskild skrivelse anmält, har riksdagen för år 1915 till *anskaffande av ny rullande materiel vid statens järnvägar* beviljat ett anslag av 3,900,000 kronor.

10:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag har riksdagen för *fortsättande av arbetet med utläggning av ytterligare ett järnvägsspår mellan Rönninge och Järna samt utläggande av bispår till Södertälje stad och ombyggnad av stationen därstädes* av det för ändamålet beviljade anslaget för år 1915 anvisat återstående beloppet, 574,200 kronor.

11:o) I anledning av Eders Kungl. Maj:ts framställning om anslag för fortsättning av arbetet med utläggning av dubbelspår mellan Göteborg och Alingsås har riksdagen för *fortsättande av arbetet med utläggning av ytterligare ett järnvägsspår mellan Göteborg och Alingsås* och därmed sammanhängande arbeten för år 1915 anvisat ett belopp av 1,750,000 kronor.

12:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har riksdagen till *fortsättning av statsbanan Järna—Norrköping* för år 1915 anvisat återstående anslagsbeloppet 1,612,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att av tillgängliga medel redan under år 1914 förskjuta 500,000 kronor.

13:o) I en den 27 juni 1914 till riksdagen avlåten proposition (nr 241) har Eders Kungl. Maj:t, under återopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen *dels* besluta utförande av anläggningar i Nyköping för trafikutbyte mellan statsbanan Järna—Nyköping—Norrköping, å ena, samt Oxelösund—Flen—Västmanlands järnväg, å andra sidan, för en kostnad, såvitt å staten belöper, ej överstigande 229,000 kronor, samt för ändamålet för år 1915 anvisa ett anslag av 50,000 kronor, att utgå av lånemedel, ävensom medgiva, att av möj-

ligen uppkommande besparingar å de av riksdagen för nämnda statsbana anvisade anslag må till nu ifrågavarande anläggningars utförande användas ett belopp av intill 179,000 kronor; *dels* medgiva, att det område av omkring 1,34 hektar, vilket å en vid järnvägsstyrelsens i ärendet ingivna skrivelse den 25 maj 1914 fogad planritning betecknats med grön streckning och vilket för närvarande tillhör kronoegendomen Stora kungsladugården nr 1 i S:t Nikolai socken av Södermanlands län, må mot den ersättning av statsmedel till domänfonden samt under de villkor i övrigt, Eders Kungl. Maj:t kan bestämma, överlåtas å Oxelösund—Flen—Västmanlands järnvägsaktiebolag för utvidgning av dess järnvägsstation i Nyköping ävensom att berörda ersättning må utgå av ovan nämnda besparingar eller, om besparingarna ej därtill lämna tillgång, av Eders Kungl. Maj:t förskjutas av tillgängliga medel; *dels ock*, under förutsättning att förstberörda framställning bifalles, besluta, att de i 1915 års riksstat bland inkomsterna upptagna lånemedel skola höjas med 50,000 kronor.

Då behovet av de föreslagna anordningarna för trafikutbyte i Nyköping mellan statsbanan Järna—Norrköping och Oxelösund—Flen—Västmanlands järnväg synes vara genom utredningen i ärendet ådagalagt, och då större krav å bidrag för anordningarnes genomförande, än vad i propositionen förutsatts, icke läser kunna ställas vare sig å den enskilda järnvägen eller å Nyköpings stad — den i statsrådsprotokollet omnämnda hållplatsen, vilken staden skolat bekosta, läser emellertid redan hava utförts och tagits i bruk —, har riksdagen funnit sig böra bevilja det begärda beloppet, 229,000 kronor. Mot förslaget att å 1915 års riksstat för ändamålet anvisa ett belopp av 50,000 kronor har riksdagen icke haft något att erinra liksom ej heller däremot, att i övrigt för anläggningarnas utförande erforderliga medel intill ett belopp av 179,000 kronor må i mån av tillgång utgå av möjligen uppkommande besparingar å anslagna medel för statsbanan Järna—Norrköping.

Vidkommande den ifrågasatta markupplåtelsen från kronoegendomen Stora kungsladugården och beredandet av ersättning åt statens domäners fond för denna upplåtelse, har riksdagen jämväl funnit sig böra biträda vad Eders Kungl. Maj:t i dylikt avseende föreslagit.

På grund av vad sålunda anförts, får riksdagen anmäla, att riksdagen *dels* beslutat utförande av *anläggningar i Nyköping för trafikutbyte mellan statsbanan Järna—Norrköping, å ena, samt Oxelösund—Flen—Västmanlands järnväg, å andra sidan*, för en kostnad, såvitt å staten belöper, ej överstigande 229,000 kronor, samt för ändamålet för år 1915 anvisat ett anslag av 50,000 kronor ävensom medgivit, att av

möjligen uppkommande besparingar å de av riksdagen för nämnda statsbana anvisade anslag må till nu ifrågavarande anläggningars utförande användas ett belopp av intill 179,000 kronor; *dels ock* medgivit, att det område av omkring 1,34 hektar, vilket å en vid järnvägsstyrelsens i ärendet ingivna skrivelse den 25 maj 1914 fogad planritning betecknats med grön streckning och vilket för närvarande tillhör kronoegendomen Stora kungsladugården nr 1 i S:t Nikolai socken av Södermanlands län, må mot den ersättning av statsmedel till domänfonden samt under de villkor i övrigt, Eders Kungl. Maj:t kan bestämma, överlätas å Oxelösund—Flen—Västmanlands järnvägsaktiebolag för utvidgning av dess järnvägsstation i Nyköping ävensom att berörda ersättning må utgå av ovannämnda besparingar eller, om besparingarna ej därtill lämna tillgång, av Eders Kungl. Maj:t förskjutas av tillgängliga medel.

14:o) I statsverkspropositionen den 18 maj 1914 har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att besluta anläggande av ytterligare ett järnvägsspår mellan Norrköping och Mjölby för en beräknad kostnad av sammanlagt 7,400,000 kronor samt för nämnda anläggning och därmed sammanhängande arbeten för år 1915 anvisa ett belopp, att utgå av lånemedel, av 1,000,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1914 av tillgängliga medel utanordna 500,000 kronor.

Behovet av den nu föreslagna dubbelspårsanläggningen synes riksdagen vara till fullo ådagalagt; och får riksdagen i detta avseende erinra, att riksdagen i sin skrivelse den 31 maj 1913, angående vissa utgifter för kapitalökning i vad angår civildepartementsärenden, uttalat, att riksdagen, med hänsyn till angelägenheten att sådana anordningar vidtoges, att den starka genomgående trafiken å bandelen Norrköping—Mjölby måtte kunna framföras med nödig säkerhet och utan alltför stora rubbningar, ansåge, att dubbelspårsanläggning å denna bandel borde komma till stånd med det allra snaraste.

Riksdagen har alltså, med bifall till Eders Kungl. Maj:ts föresvarande framställning beslutat *anläggande av ytterligare ett järnvägsspår mellan Norrköping och Mjölby* för en beräknad kostnad av sammanlagt 7,400,000 kronor samt för nämnda anläggning och därmed sammanhängande arbeten för år 1915 anvisat ett belopp av 1,000,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1914 av tillgängliga medel utanordna 500,000 kronor.

15:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att dels till fortsättning av statsbanan Ulriksfors—Volgsjön för år 1915 anvisa ett anslag, att utgå av lånemedel, av 1,300,000 kronor, dels ock medgiva, att därutöver må för enahanda ändamål användas de besparingar till ett belopp av 700,000 kronor, som uppkommit å det till anläggning av en statsbana från Östersund till Ulriksfors anvisade anslaget.

Riksdagen, som ej funnit anledning till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning, har *dels till fortsättning av statsbanan Ulriksfors—Volgsjön* för år 1915 anvisat ett anslag av 1,300,000 kronor, *dels ock* medgivit, att härutöver må för enahanda ändamål användas besparingar intill ett belopp av 700,000 kronor, som uppkommit å det till anläggning av en statsbana från Östersund till Ulriksfors anvisade anslaget.

16:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har riksdagen för *fortsättande av statsbanan Älvsby—Piteå* av det för anläggning av nämnda bana beviljade anslaget för år 1915 anvisat återstående beloppet, 935,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att redan under år 1914 av tillgängliga medel förskottsvis utanordna 500,000 kronor.

17:o) I anledning av Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag har riksdagen till *fortsättning av statsbanan Sveg—Brunflo* för år 1915 anvisat ett anslag av 1,800,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att redan år 1914 av tillgängliga medel förskottsvis utanordna ett belopp av 500,000 kronor.

18:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att för år 1915 anvisa dels för avslutande av arbetena på en statsbana från Karungi till Haparanda ett anslag, att utgå av lånemedel, av 1,042,400 kronor, dels ock för anläggande av utfartsvägar till landsvägen Boden—Lappträsk från stationer och mötesplatser å statsbanan Boden—Lappträsk ett anslag av 172,600 kronor.

Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har 1913 års riksdag, under förbehåll att vissa villkor om kostnadsfri upplåtelse av mark m. m. iakttoges, dels beslutat anläggning av statsbana från Karungi till Haparanda för en beräknad kostnad av 1,495,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att närmare förordna om de orter, järnvägen borde genomgå, samt för påbörjande av nämnda anläggning för år 1914 anvisat ett anslag av 600,000 kronor, dels ock beslutat

anläggning av utfartsvägar till landsvägen Boden—Lappträsk från stationer och mötesplatser å statsbanan Boden—Lappträsk för en kostnad av 172,600 kronor.

Beträffande sträckningen av den järnväg, varigenom Haparanda skulle förbindas med det svenska järnvägsnätet, hade vid detta ärendes förberedande handläggning olika meningar gjort sig gällande. Åtskilliga förslag hade sålunda framkommit, men vid den tid, då Eders Kungl. Maj:ts proposition i frågan framlades för riksdagen, rådde meningsskiljaktighet endast mellan två huvudalternativ, det ena, förordat av järnvägsstyrelsen och Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet, utgående från Karungi och löpande genom Tornedalen i sydlig riktning till Haparanda, och det andra, påyrkat av generalstabschefen, med utgångspunkt i närheten av Lappträsk station och med sträckning i sydlig eller sydostlig riktning till Säivitsviken samt därifrån österut fram till Haparanda.

Vid föredragning inför Eders Kungl. Maj:t den 7 mars 1913 av frågan om anläggning av omförmälda statsbana utvecklade dåvarande chefen för civildepartementet, hurusom ur ekonomiska och kulturella synpunkter sträckningen från Karungi till Haparanda vore att föredraga. Med hänsyn till de betänkligheter, som av strategiska skäl rests mot denna sträckning, anförde departementschefen, att banan visserligen borde framdragas nära själva dalgången, men dock så västligt, att den fölle utanför den egentliga odlade marken och att vissa militära hänsyn bleve tillgodosedda. Stationen i Haparanda borde förläggas söder om staden. En framtida anknytning med det finska nätet kunde enligt departementschefens mening icke ifrågasättas annat än söder om Haparanda i närheten av Neder Torneå kyrka på finska sidan. Med iakttagande av vad sålunda uttalats, syntes avgörande strategiska betänkligheter icke finnas mot en järnväg från Karungi i Torneälvens floddal till Haparanda, och då mycket starka skäl ur synpunkten av odlingens och den svenska kulturens befrämjande talade för denna sträckning, ansåg sig departementschefen böra tillstyrka järnvägsstyrelsens förslag.

Eders Kungl. Maj:ts proposition i frågan grundades ock på den förut-sättningen, att den av järnvägsstyrelsen föreslagna linjen skulle komma till utförande.

I den skrivelse, varigenom riksdagen anmälde sitt beslut beträffande ifrågavarande statsbana, uttalade riksdagen sin anslutning till den av departementschefen framhållna uppfattningen rörande skälen för förordande av sträckningen Karungi—Haparanda. Riksdagen biträdde

den av departementschefen uttalade meningen, att, därest man iakttog att banan framdroges nära själva dalgången, men något västligare, så att vissa militära hänsyn i ändamål att taktiskt skydda banan tillgodosåges, att vidare stationen i Haparanda förlades söder om staden samt att slutligen en framtida anknytning med det finska järnvägsnätet skedde söder om Haparanda i närheten av Neder Torneå kyrka på finska sidan, avgörande strategiska betänkligheter icke torde finnas mot den av Eders Kungl. Maj:t föreslagna sträckningen från Karungi till Haparanda. Då riksdagen sålunda icke funnit de erinringar, som i sådant avseende gjorts mot denna sträckning, uppväga dess enligt riksdagens förmenande avgjorda företräde ur synpunkten av odlingens och den svenska kulturens befrämjande, fann sig riksdagen böra besluta densamma.

Sedan chefen för generalstaben i anledning av riksdagens beslut hos Eders Kungl. Maj:t gjort vissa framställningar beträffande ifrågavarande statsbanas blivande sträckning, anbefalldes Eders Kungl. Maj:t därefter järnvägsstyrelsen att, efter det ytterligare undersökningar blivit verkställda, inkomma med förslag till definitiv plan för den beslutade järnvägsanläggningen från Karungi till Haparanda, och skulle styrelsen hava att vid upprättandet av sådant förslag såväl taga under övervägande chefens för generalstaben berörda framställningar som i övrigt samråda med chefen för generalstaben.

Vid de undersökningar, som sålunda anbefallts, hava framkommit två förslag till definitiv sträckning av grenbanan från stambanan Lappträsk—Karungi till Haparanda, nämligen dels en *västligare* linje, vilken skulle utgå från en punkt vid Tossa omkring 4,5 km. väster om Karungi samt därifrån på ett avstånd av mellan 3 och 7 km. från Torneålv dragas förbi Pitkäjärvi och Karsikkojärvi till Vuono, varifrån banan i östlig riktning skulle framgå till Haparanda, och dels en *östligare* linje, vilken skulle utgå från Karungi station och därifrån på ett avstånd av omkring 1—2 kilometer från älven dragas över Kukkola, Vojakala, Mattila och Nasua fram till Haparanda. Denna senare linje överensstämmer tämligen nära med den vid 1913 års riksdag i princip godkända linjen, men har dock den nu ifrågavarande linjen — för tillmötesgående av militära krav — förlagts något väster om 1913 års linje, särskilt nedanför Vojakala by och vid Haparanda. Den västligare linjens utförande påyrkas nu av chefen för generalstaben, medan däremot den östligare linjen förordas av järnvägsstyrelsen och Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande i Norrbottens län.

Kostnaderna för de särskilda förslagen ställa sig sålunda:

Karungi—Kukkola—Haparanda.....	1,495,000 kr.
jämte en militärstation vid Tossa	147,500 »
	tillhoppa 1,642,500 »
Tossa—Pitkäjärvi—Vuono—Haparanda.....	2,090,000 »

Den för banan förut beräknade kostnadssumman skulle alltså, oavsett vilken linje som än valdes, komma att överskridas. Merkostnaden, som skulle utgöra för den östligare linjen 147,500 kronor och för den västligare linjen 595,000 kronor, hänför sig vad den förra linjen beträffar uteslutande till den anläggning av en militärstation vid Tossa, som från generalstabens sida framhållits vara nödvändig, även om den östligare sträckningen skulle komma till utförande.

Eders Kungl. Maj:ts föreliggande förslag utgår från den förutsättningen, att järnvägen erhåller den sträckning, som av järnvägsstyrelsen förordas.

Riksdagen har väl funnit, att den linje, som av Eders Kungl. Maj:t anses böra utföras, ehuru den dragits något västligare än den sträckning, som järnvägsstyrelsen år 1912 ifrågasatte, icke är i önskvärd grad taktiskt skyddad. Den i ärendet nu förebragta utredningen synes emellertid giva vid handen, att det icke låter sig göra att bereda fullt taktiskt skydd åt en bana mellan Karungi och Haparanda, om de med densamma anläggande avsedda ekonomiska och kulturella syftmålen verkligen skola kunna uppnås. Då endast den östligare sträckningen tillgodoser dessa synpunkter, vilka för 1913 års riksdag voro de avgörande, finner riksdagen sig böra bifalla Eders Kungl. Maj:ts nu framlagda förslag.

Riksdagen har alltså för år 1915 anvisat dels för *avslutande av arbetena på en statsbana från Karungi till Haparanda* ett anslag av 1,042,400 kronor; dels ock för *anläggande av utfartsvägar till landsvägen Boden—Lappträsk från stationer och mötesplatser å statsbanan Boden—Lappträsk* ett anslag av 172,600 kronor.

19:o) I en den 6 juni 1914 till riksdagen avlåten proposition (nr 142) har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande av vid propositionen fogat utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för samma dag, föreslagit riksdagen *dels*, med godkännande av den i statsrådsprotokollet omförmälda, av Ljusne-Woxna aktiebolag gjorda utfästelse om kostnadsfri upplåtelse av mark m. m., besluta anläggning

av en normalspårig statsbana mellan Dagarns station å statsbanan Örebro—Krylbo till Hultebo i Skinnskattebergs socken för en beräknad kostnad av 435,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att närmare bestämma järnvägens sträckning; *dels* för järnvägens anläggning för år 1915 anvisa ett anslag av 435,000 kronor, att utgå av länemedel, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att härav förskottsvis redan under år 1914 av tillgängliga medel utanordna ett belopp av 200,000 kronor; *dels ock*, under förutsättning att denna framställning bifalles, besluta, att de i 1915 års riksstat bland inkomsterna upptagna länemedel skola höjas med 435,000 kronor.

Ehuru föreliggande förslag om anläggande av en bibana från Dagarn till Hultebo icke tillkommit för att tillgodose något ortsbefolkningens behov av förbättrade kommunikationsmedel utan närmast föranletts av ett enskilt intresse, synes det riksdagen, att så stora fördelar för staten stå att vinna genom anläggande av ifrågavarande järnväg, att densamma bör komma till stånd. På grund av det avtal om malmfraktning å berörda järnvägslinje, som upprättats mellan järnvägsstyrelsen och Ljusne—Woxna aktiebolag, skulle omedelbart från det järnvägen kan tagas i bruk ett så högt driftöverskott kunna påräknas, att anläggningen otvivelaktigt bör vara en god affär för staten. Enligt av järnvägsstyrelsen gjord beräkning skulle med antagande av en normal räntefot av 3,8 % halva anläggningskapitalet vara amorterat vid utgången av de 15 år, berörda avtal omfattar. En ytterligare omständighet, som synes riksdagen böra tillmätas en icke ringa betydelse för frågans bedömande, är, att på grund av det korta avståndet mellan en blivande järnvägsstation i Hultebo samt de östra delarna av Klotens kronopark — ej fullt en halv mil — utförsel av skogsprodukter, framför allt träkol, från kronoparken med fördel skulle kunna ske genom järnvägstransport från Hultebo. Enligt vad riksdagen inhämtat, lärer ifrågavarande järnvägsanläggning jämväl bliva av betydelse för tillgodogörandet av den staten tillhöriga hyttan vid Baggå å Klotens kronopark.

I enlighet med vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att riksdagen *dels*, med godkännande av den i statsrådsprotokollet över civilärenden den 6 juni 1914 omförmälda, av Ljusne—Woxna aktiebolag gjorda utfästelse om kostnadsfri upplåtelse av mark m. m., beslutat *anläggning av en normalspårig statsbana från Dagarns station å statsbanan Örebro—Krylbo till Hultebo* i Skinnskattebergs socken för en beräknad kostnad av 435,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att närmare bestämma järnvägens sträckning; *dels ock* för järnvägens anlägg-

ning för år 1915 anvisat ett anslag av 435,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att härav förskottsvis redan under år 1914 av tillgängliga medel utanordna ett belopp av 200,000 kronor.

20:o) I statsverkspropositionen har Eders Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till anläggningar å linjen Kiruna—Riksgränsen för ökad malmtransport för år 1915 bevilja ett anslag av 400,000 kronor.

Ifrågavarande anslag är betingat av den ökning i malmtransporten å riksgränsbanan, som föranledes av 1913 års överenskommelse mellan svenska staten, å ena sidan, samt Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag, aktiebolaget Gellivare malmfält och trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösund, å andra sidan, angående ökad malmbrytning inom Kiirunavaara och Gellivare malmfält.

Riksdagen, som icke funnit anledning till erinran mot Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, har till *anläggningar å linjen Kiruna—Riksgränsen för ökad malmtransport* för år 1915 beviljat ett anslag av 400,000 kronor.

21:o) Eders Kungl. Maj:t har vidare föreslagit riksdagen att för anläggningar å linjen Gellivare—Svartön för ökad malmtransport för år 1915 bevilja ett anslag av 300,000 kronor.

Jämväl dessa medel äro avsedda för anläggningar, vilka betingas av 1913 års överenskommelse angående ökad malmbrytning å gruvfältet i Kiirunavaara och Gellivare.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen för *anläggningar å linjen Gellivare—Svartön för ökad malmtransport* för år 1915 beviljat ett anslag av 300,000 kronor.

22:o) I enlighet med Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har riksdagen till vissa *anläggningar vid statsbanorna för militära ändamål* för år 1915 anvisat ett anslag av 150,000 kronor.

23:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att för utförandet av vissa förändringar av spårsystemet vid Centralstationen i Stockholm jämte därmed sammanhängande arbeten bevilja ett anslag av 5,480,000 kronor samt därav på extra stat för år 1915 anvisa, att utgå av låne-medel, 2,480,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att redan under år 1914 av tillgängliga medel utanordna 2,000,000 kronor; att medgiva, att de å den statsverkspropositionen den 14 januari 1914 bifogade karta (bil. 7) med högröd färg utmärkta områden dels av kronolägen-

heten Tomteboda, dels ock av Karlbergs kungsgård och den därunder lydande s. k. Solnaskogen må överlätas å statens järnvägar; samt att medgiva, att den ersättning, som i anledning av omförmälda områdens överlåtelse å statens järnvägar kan finnas böra utgå, må, i den mån det nu beviljade anslaget ej därtill lämnar tillgång, förskjutas av statsmedel.

Kostnaderna för de ifrågasatta arbetena för omändrande av bangårdsförhållandena i Stockholm fördelas på följande sätt:

Utvidgning av spårsystemet å Centralstationen.....	kronor	612,000: —
Ombyggnad av Norra stationen	»	976,000: —
Omläggning av statens järnvägars spår mellan Centralstationen och södra tunnelmynningen vid Hagalund jämte Stockholm—Västerås—Bergslagens järnvägs inledande å Tomteboda person- och föreningsstation samt anordnandet av denna och Karlbergs stationer.....	»	1,466,000: —
Utvidgning av Tomteboda växlingsbangård	»	684,000: —
Jordområdets anskaffning.....	»	1,742,000: —
	Summa kronor	5,480,000: —

Arbetena äro avsedda att utföras under tre år.

Såväl den i ämnet förebragta utredningen som de upplysningar, riksdagen i denna fråga inhämtat, hava otvivelaktigt givit vid handen, att omedelbara åtgärder måste vidtagas för avlägsnande av de största olägenheter, som äro förbundna med de nuvarande bangårdsförhållandena i Stockholm. Riksdagen har särskilt uppmärksammat vikten av, att de oavvisliga kraven å förbättrade driftsäkerhetsanordningar snarast möjligt varda tillgodosedda. Eders Kungl. Maj:ts nu förevarande framställning innebär emellertid icke något föregripande av den större reglering av Stockholms bangårdsförhållanden, som inom en sannolikt ej alltför avlägsen framtid måste komma till stånd, i annat avseende, än att ett antagande av framställningen, om ej direkt hindrar, så dock i viss mån skjuter åt sidan det alternativ till slutligt ordnande av bangårdsfrågan, som åsyftar att förflytta Centralstationen från dess nuvarande läge till trakten av Norra bantorget, det s. k. Carlsonska förslaget, även benämnt högbaneförslaget. Denna omständighet har dock ej synts riksdagen vara av någon mera vägande betydelse, då nämligen ett genomförande av detta alternativ torde få anses uteslutet på grund av de starka betänk-

ligheter, som rests mot förslaget, och enär detsamma icke vunnit anslutning från Stockholms stadsfullmäktiges sida.

Vad kostnaderna för de av Eders Kungl. Maj:t föreslagna anläggningarna angår, har riksdagen tagit hänsyn därtill, att ombyggnaden av Norra stationen förväntas medföra en icke ringa minskning av driftkostnaderna vid denna station ävensom att genom spårömläggningarna växlingskostnaderna beräknas komma att nedgå med ett högst väsentligt belopp.

Det förhållandet, att riksdagen avslagit Eders Kungl. Maj:ts i särskild proposition framlagda förslag om förflyttning av krigsskolan från Karlbergs kungsgård, lägger enligt riksdagens förmenande icke något hinder i vägen, för att frågan om beredande av ersättning åt krigsskolan för de olägenheter, spårutvidgningen mellan Centralstationen och Tomtebodas station medför för skolan, ordnas i enlighet med de i statsrådsprotokollet över civilärenden den 14 maj 1914 angivna grunder.

Då Eders Kungl. Maj:ts förslag ej heller i övrigt givit riksdagen anledning till erinran, har riksdagen *dels* för utförandet av *vissa förändringar av spårsystemet vid Centralstationen i Stockholm jämte därmed sammanhängande arbeten* beviljat ett anslag av 5,480,000 kronor samt därav för år 1915 anvisat 2,480,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att redan under år 1914 av tillgängliga medel utanordna 2,000,000 kronor; *dels* medgivit, att de å den statsverkspropositionen den 14 januari 1914 bifogade karta (bil. 7) med högröd färg utmärkta områden av kronolägenheten Tomteboda samt av Karlbergs kungsgård och den därunder lydande s. k. Solnaskogen må överlätas å statens järnvägar; *dels ock* medgivit, att den ersättning, som i anledning av oförmålda områdens överlåtelse å statens järnvägar kan finnas böra utgå, må, i den mån det nu beviljade anslaget ej därtill lämnar tillgång och därest icke enligt i statsrådsprotokollet över civilärenden den 14 maj 1914 angivna grunder särskild framställning till riksdagen bör ske, förskjutas av statsmedel.

24:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen, att för år 1915 ett belopp av 5,000,000 kronor avsättes till en särskild fond att användas till fortsättande, enligt framtida beslut av riksdagen, av inlandsbanan norr om Ångermanälven (Volgsjön) och andra järnvägsanläggningar i övre Norrland, vilken fond ställes under statskontorets förvaltning.

Rörande denna framställning anmäler riksdagen i annat sammanhang sitt beslut.

Vattenfallsverken.

25:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att av det för anläggning av ny farled mellan Vänersborg och Göteborg av riksdagen beviljade anslaget å 22,800,000 kronor för år 1915 anvisa ett belopp, att utgå av lånemedel, av 3,000,000 kronor.

Riksdagen, som icke haft något erinra mot Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning, har av det för *anläggning av ny farled mellan Vänersborg och Göteborg* beviljade anslaget å 22,800,000 kronor för år 1915 anvisat ett belopp av 3,000,000 kronor.

26:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att för påbörjande av vissa arbeten för en tredje utbyggnad av Trollhätte kraftstation för år 1915 anvisa, att utgå av lånemedel, ett anslag av 300,000 kronor med rätt för Eders Kungl. Maj:t att därav förskottsvis under år 1914 av tillgängliga medel utanordna 200,000 kronor.

Sedan 1906 års riksdag anvisat 750,000 kronor för påbörjande av den för vattnets framledande till Trollhätte kraftstation erforderliga kraftkanalen, beslöt 1907 års riksdag på av Eders Kungl. Maj:t därom gjord framställning anläggande av en kraftstation i enlighet med uppgjort förslag och beviljade för ändamålet ett anslag av 7,750,000 kronor, utöver förut anvisade 750,000 kronor. På Eders Kungl. Maj:ts framställning anslag därefter riksdagen 1908 ett belopp av 2,800,000 kronor för en s. k. andra utbyggnad av kraftstationen.

Till omförmälda första och andra utbyggnaderna av kraftstationen anvisade riksdagen sedermera år 1913 på förslag av Eders Kungl. Maj:t ett tilläggsanslag av 130,000 kronor samt medgav, att de till kraftverket under byggnadstiden influtna inkomster å tillhoppa 196,170 kronor 66 öre finge användas till täckande av de återstående utgifter för kraftstationens första och andra utbyggnad, som ej kunde bestridas med ovannämnda anslag å 130,000 kronor. Samtidigt beviljade riksdagen 160,000 kronor för vissa för en tredje utbyggnad av kraftstationen avsedda anläggningar, vilka utförts i samband med andra utbyggnaden av den anledning, att kostnaden därigenom blivit väsentligt mindre, än om arbetena uppskjutits till tredje utbyggnaden. En tredje utbyggnad har nämligen redan från början förutsatts och anstalter för dess möjliggörande hava tid efter annan vidtagits.

Under förutsättning att ökningen i avsättning av elektrisk energi från Trollhätte kraftverk sker i enlighet med de beräkningar, vilka av

departementschefen meddelats och vilka synas vara uppgjorda med nödig försiktighet, skulle gränsen för den nuvarande kraftstationens leveransförmåga vara uppnådd redan år 1916. Då den tid, som kräves för en tredje utbyggnad, anslås till 2 à 2½ år, är det nödvändigt att redan innevarande år påbörja nybyggnaden, därest icke utvecklingen av kraftdistributionen skall avbrytas.

Omfattningen av den tredje utbyggnaden är i viss mån beroende av ännu ej avslutade underhandlingar om visst markförvärv, om avlösning av rätt till vattenuttagning från trafikkanalen med flera frågor. På grund härav finnas ännu endast preliminära beräkningar rörande kostnaden för tredje utbyggnaden. Enligt föreliggande alternativa förslag skulle kostnaden utgöra:

I.	4 maskinenheter installeras.		
	Kostnad <i>utan</i> ny tilloppskanal	kr.	6,040,000: —
	» <i>med</i> » »	»	7,490,000: —
II.	3 maskinenheter installeras.		
	Kostnad <i>utan</i> ny tilloppskanal	kr.	4,930,000: —
	» <i>med</i> » »	»	6,380,000: —

Räntabiliteten för en tredje utbyggnad har beräknats till 7,1 respektive 12,8 procent å det därför erforderliga anläggningskapitalet, alltefter som utbyggnaden sker enligt det ekonomiskt ogynnsammaste eller det gynnsammaste av de framlagda alternativa byggnadsförslagen.

Ehuru utarbetade förslag icke föreligga beträffande den nu ifrågasatta utbyggnaden av Trollhättans kraftstation och det således icke låter sig göra att fullt överblicka kostnaderna för en dylik anläggning, synes förtänksamheten bjuda, att det av Eders Kungl. Maj:t för ändamålet äskade anslaget nu beviljas. Ett avbrott i utvecklingen av kraftdistributionen synes nämligen så vitt möjligt böra undvikas; och det är därför av vikt att snarast möjligt igångsätta de förarbeten för den tredje utbyggnaden, vilka äro av särskilt tidsödande beskaffenhet. Det synes riksdagen vara så mycket större skäl för en dylik åtgärd, som ifrågavarande arbeten kunna bedrivas oberoende av vilket alternativ för en tredje utbyggnad, som sedermera väljes. Ett bifall till Eders Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag föregriper alltså icke det beslut rörande den tredje utbyggnaden i dess helhet, som riksdagen framdeles kan komma att fatta.

En ytterligare omständighet, som talar för ett omedelbart påbörjande av företaget, är, att enligt beräkningar, som gjorts med ledning av

gångna tiders erfarenheter, innevarande sommar torde komma att erbjuda ett jämförelsevis lågt vattenstånd i Göta älv, vilket i hög grad gynnar utförandet av arbetena i Olidehålan. Genom att företaget redan i sommar igångsättes, kan också beredas fortsatt arbetstillfälle för åtskilliga vid vattenfallsstyrelsens andra anläggningar tillsvidare anställda och för ändamålet lämpliga arbetare, vilka annars måste avskedas.

De anförda räntabilitetsberäkningarna synas giva vid handen, att en tredje utbyggnad ur affärssynpunkt kan anses vara väl motiverad. I detta sammanhang får riksdagen beträffande avkastningen av de redan befintliga kraftverksanläggningarna vid Trollhättan ur de av statskontoret utgivna statistiska tabellerna till belysning av statens affärsverksamhet m. m. år 1913 anföra följande:

Om man bortser från det uppskattade värdet å den icke genom köp förvärvade vattenkraften i Trollhätte strömmar, uppgick avkastningen å de i Trollhätte kraftverks driftfärdiga anläggningar nedlagda anslagsmedel m. m. under år 1913 till 6,38 procent. Beräknas värdet av all den vattenkraft, som under samma år tagits i användning, var avkastningsprocenten 4,76. Överskottet å det under året i medeltal disponerade kapitalet, innefattande både driftfärdiga och icke driftfärdiga anläggningar samt jämväl det uppskattade värdet å hela den före reglering tillgängliga vattenkraften i Trollhätte strömmar, utgjorde 3,41 procent.

Tages hänsyn till å ena sidan att under år 1911 motsvarande procenttal voro respektive 4,24, 3,33 och 2,22 samt å andra sidan att under år 1913 blott 60 procent av Trollhätte kraftverks leveransförmåga togs i anspråk, ävensom att inkomsterna av försäljning av den ytterligare kraft, som det nuvarande kraftverket kan producera utöver den år 1913 sålda, nästan oavkortade komma statsverket tillgodo, enär utgifterna endast i ringa mån ökas vid stegrad avsättning, så synes det ekonomiska utbytet av Trollhätte kraftverk kunna betecknas såsom tillfredsställande.

Riksdagen får alltså anmäla, att riksdagen med bifall till Eders Kungl. Maj:ts ifrågakvarande förslag för *påbörjande av vissa arbeten för en tredje utbyggnad av Trollhätte kraftstation* för år 1915 anvisat ett anslag av 300,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att därav förskottsvis under år 1914 av tillgängliga medel utanordna 200,000 kronor.

27:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att för inköp av inventarier för Porjus kraftverk för år 1915 anvisa ett anslag av

100,000 kronor med rätt för Eders Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1914 av tillgängliga medel utanordna 50,000 kronor.

Mot Eders Kungl. Maj:ts förevarande framställning har riksdagen icke haft något att erinra, vadan riksdagen för *inköp av inventarier för Porjus kraftverk* för år 1915 anvisat ett anslag av 100,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1914 av tillgängliga medel utanordna 50,000 kronor.

28:o) På grund av Eders Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning har riksdagen av det för *reglering av Stora Lule älvs vattensystem ovanför Porjus* beviljade anslaget å högst 1,000,000 kronor för år 1915 anvisat återstående beloppet, 500,000 kronor, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1914 av tillgängliga medel utanordna beloppet.

29:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag har riksdagen av det för *anläggande av ett statens kraftverk vid Älvkarleby* beviljade anslaget å 9,210,000 kronor för år 1915 anvisat återstoden 1,110,000 kronor.

30:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att för anläggande av en ångkraftstation för statens kraftverk vid Älvkarleby bevilja ett anslag av 1,000,000 kronor samt därav för år 1915 anvisa ett belopp av 400,000 kronor.

Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag åsyftar att bereda möjlighet till avsättning av en större del av vattenkraften vid Älvkarleby såsom prima kraft (tillgänglig året om) än vad för närvarande kan ske. Då den prima kraften visat sig vara begärlig, medan svårighet uppstått att avsätta den s. k. sekunda kraften (tillgänglig endast en del av året), har riksdagen visserligen icke haft något att invända mot syftet med den förevarande framställningen. Den förebragta utredningen har emellertid särskilt i avseende å kostnadsberäkningarna icke syntts vara av den beskaffenhet, att riksdagen på grundval av densamma nu bör fatta beslut i ärendet. Någon större olägenhet av ett uppskov med frågans avgörande torde så mycket mindre föreligga, som platsen för ångcentralens förläggande ännu icke lärt kunna bestämmas och ej heller några utarbetade ritningar till byggnadens utförande ännu föreligga. Med hänsyn till den jämförelsevis korta tid, som återstår intill dess nästkommande lagtima riksdag skall sam-

manträda, synes fördenskull frågans avgörande kunna framskjutas till nästföljande år.

I enlighet med vad sålunda anförts får riksdagen anmäla, att Eders Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag icke vunnit riksdagens bifall.

31:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att för år 1915 anvisa ett belopp, att utgå av lånemedel, av 2,200,000 kronor att enligt de närmare föreskrifter, Eders Kungl. Maj:t meddelar, användas för anläggning av ledningar, avsedda att distribuera elektrisk energi från statens kraftverk, samt för därmed sammanhängande arbeten, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1914 av tillgängliga medel utanordna 1,000,000 kronor.

Hitintills hava anslag för distributionsanläggningar beviljats särskilt för vart och ett av statens kraftverk. Enligt Eders Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag skola samtliga anslag för dylikt ändamål sammanföras till ett enda anslag, vilket efter av vattenfallsstyrelsen framlagt förslag av Eders Kungl. Maj:t skall fördelas å de till de olika kraftverken hörande distributionsanläggningarna. Mot införande av en dylik ordning synes det riksdagen så mycket mindre vara något att erinra, som därigenom marginalen för oförutsedda behov av ledningar, vilken hittills måst beräknas för varje särskilt ledningsnät, blir gemensam för dem alla och på grund därav kan beräknas till ett lägre belopp.

Då riksdagen icke haft något att erinra mot storleken av det utav Eders Kungl. Maj:t begärda anslaget, får riksdagen anmäla, att riksdagen för år 1915 anvisat ett belopp av 2,200,000 kronor att enligt de närmare föreskrifter, Eders Kungl. Maj:t meddelar, användas för *anläggning av ledningar, avsedda att distribuera elektrisk energi från statens kraftverk*, samt för därmed sammanhängande arbeten, med rätt för Eders Kungl. Maj:t att förskottsvis redan under år 1914 av tillgängliga medel utanordna 1,000,000 kronor.

32:o) Eders Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen att för utvidgning av den mellan Maren och Saltsjön belägna delen av Södertälje kanal bevilja ett anslag av 550,000 kronor samt därav för år 1915 anvisa ett belopp, att utgå av lånemedel, av 300,000 kronor.

I anledning av därom avlåten proposition beslöt 1913 års riksdag, att Södertälje kanal å sträckan från Maren till Saltsjön finge för en kostnad, icke överstigande 550,000 kronor, utgrävas för 5,5 meter djupgående fartyg.

Då Eders Kungl. Maj:ts nu förevarande framställning, som grundar sig på detta riksdagens beslut, ej givit riksdagen anledning till erinran, har riksdagen för *utvidgning av den mellan Maren och Saltsjön belägna delen av Södertälje kanal* beviljat ett anslag av 550,000 kronor samt därav för år 1915 anvisat ett belopp av 300,000 kronor.

33:o) Med bifall till Eders Kungl. Maj:ts därom framställda förslag, har riksdagen för *inköp av inventarier och materialier för Södertälje kanalverk* för år 1915 anvisat ett anslag av 5,000 kronor.

Stockholm den 22 september 1914.

Med undersätlig vördnad.
